

Vänge kyrka

Landskap/län: Uppland/Uppsala län

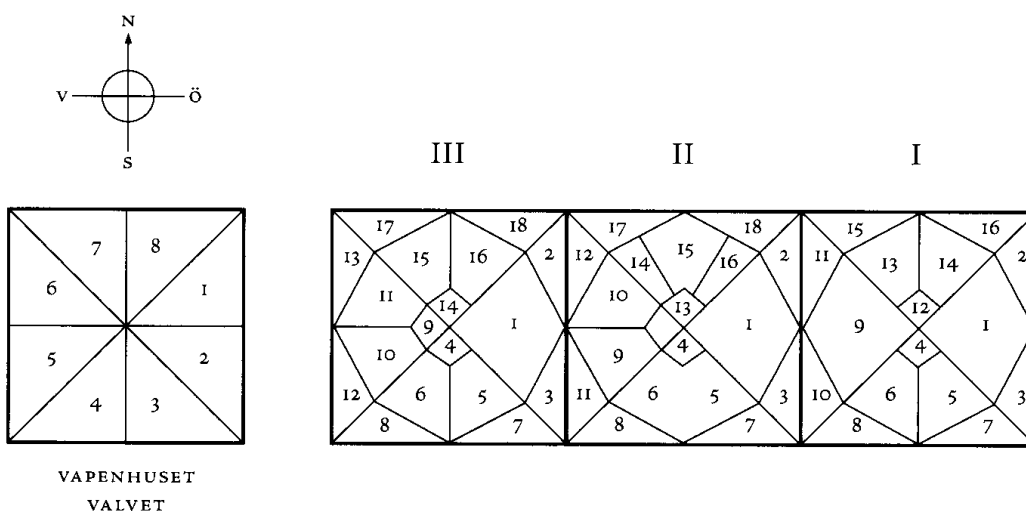
Kyrkoorganisation: Uppsala stift, Norra Hagunda församling

Plats: Vänge, drygt en mil väster om Uppsala

Koordinater: 59°51'22.10"N 17°26'6.78"Ö

Målningarnas skapelseperiod: Sena skapelseperioden, slutet av 1480-talet till början av 1500-talet

Målningarnas kondition: Hårt restaurerade

Kyrkans äldsta delar är från 1100-talet. Den har under århundradena byggts om ett flertal gånger. Under 1400-talets senare del försågs kyrkan med kryssvalv.

Målningarna tillkom efter att kyrkans kryssvalv tillkommit. Sedermera överkalkades målningarna. 1884 knackades målningarna fram. I samband med detta så restaurerades dessa hårt. 1935 togs påmålningarna bort, men tyvärr har mycket av den karaktär målningarna hade före 1800-talets restaurering gått förlorad. 1976 rengjordes målningarna.

Målningarna idag

Kyrkan har tre dekorerade kryssvalv. Målningarna är rätt hårt restaurerade. Det finns inga bevarade väggmålningar.

Vapenhusets kryssvalv har bevarade målningar. De målningar som finns där är i fragmentariskt skick. De flesta målningar är dock utplånade. På vapenhusets väggar finns inga bevarade målningar.

Målningarnas tillgänglighet

Kyrkan saknar orgelläktare. Inga bevarade målningar skymts utan alla är väl synliga.

Travé I

Valvet

1. Marias förhärligande med fyra flankerande änglar.
2. Rankor.

3. Rankor.
4. Två profeter i halvfigur.
5. Jesu dop (Matt 3:13–17; Luk 3:21–22; jfr BP 9/i).
6. Israeliternas vandring genom Röda havet (2 Mos 14:15 ff; jfr BP 9/i). Högst upp t h kung (faraos) till häst.
7. Profetbröstdbild.
8. Profetbröstdbild.
- 9a. Delila klipper Simsons hår (Dom 16:16–22).
- 9b. Simson bänder isär lejonets käftar (Dom 14:5–6; jfr BP 28/.h.).
10. Fågel Fenix, symbol för Kristi död och uppståndelse, liksom även för bl.a. kyskheten, hoppet och kyrkan.
11. Pelikanen, som matar sina ungar med sitt eget blod, symbol för Kristi död och uppståndelse liksom även för bl.a. den självuppoftande kärleken.
12. Två profeter i halvfigur.
13. Marias död och där ovanför Maria och Kristus i molnkrans.
14. Maria begravning.
15. Profet i halvfigur.
16. Profet i halvfigur.

På östväggen finns inga målningar bevarade, och norra och södra väggen har tagits upp för utbyggnad av kyrkan.

Travé II

Valvet

1. Nådastolen, dvs. Gud Fader som håller korset med Kristus i sina armar, medan den Helige Ande i form av en duva sänker sig över Kristi huvud. De flankeras av fyra musicerande änglar med portativ, luta, triangel respektive fiddla.
2. Abels offer (1 Mos 4:4). Abel sågs som en symbol för Kristus, och även för Kyrkan.
3. Kains offer (1 Mos 4:3–5). Kain sågs som en typologisk förebild för Synagogan.
4. Två profeter i halvfigur.
5. Ester inför Ahasveros/Xerxes (Est 2:16–18; jfr BP 36/.q.).
T h Ester och Haman (Est 7:7; jfr BP 36/.q.), misstolkning av bibeltexten.
6. Salomo upphöjer sin mor Batseba (1 Kung 2:19; jfr BP 36/.q.).
7. Profetbröstdbild.
8. Profetbröstdbild.
9. Elisha hånas av en skara pojkar i Betel. Dessa drabbas av Guds vrede och äts upp av björnar (2 Kung 2:23–25; jfr BP 23/.c.).
10. Noas skam (1 Mos 9:20–25; jfr BP 23/.c.).
11. Profet i halvfigur.
12. Profet i halvfigur.
13. Tre bedjande änglar.
14. Elias himmelsfärd (2 Kung 2:11; jfr BP 34/.o.). Profeten är ovanligt nog vänd från det centrala motivet. Jfr nedan motiv 16.

15. Kristi himmelfärd (Luk 24:50–53; Apg 1:9–11; jfr BP 34/.o.).
16. Henok upptages till himlen (1 Mos 5:24; jfr BP 34/.o.). Profeten är ovanligt nog vänd från det centrala motivet. Jfr ovan motiv 14.
17. Profet i halvfigur.
18. Profet i halvfigur.

På södra väggen fanns S:t Johannes Döparens historia. På övriga väggar finns inga målningar bevarade.

Travé III

Valvet

1. Jesus på förklaringsberget (Matt 17:1–9; jfr BP 12/m).
- 2–3. Ornamentik.
4. Två profeter i halvfigur.
5. Abraham offerar i Isak (1 Mos 22:6–17; jfr BP 25/.p.).
6. Mose visar på kopparormen (4 Mos 21:4–9; jfr BP 25/.e.).
7. Profet i halvfigur.
8. Profet i halvfigur.
9. Lejonhannen väcker sina ungar till liv, symbol för Kristi uppståndelse.
10. S:t Mikael som själavägare (jfr Job 31:6; Dan 5:27).
11. Salomos dom (1 Kung 3:16–28; jfr BP 37/.r.).
12. Profet i halvfigur.
13. Profet i halvfigur.
14. Två profeter i halvfigur.
15. Mannaregnet i öknen (2 Mos 16:4 ff; jfr BP 18/s).
16. Mose slår vatten ur klippan (2 Mos 17:5–6; jfr BP 26/.f.).
17. Profetbrösbild.
18. Profetbrösbild.

På väggarna finns inga målningar bevarade.

Vapenhuset

1. Kristus med korsstav och knäböjande man, möjligen motivet Tomas tvivel.
2. Kontur av ansikte.
- 3–6. Utplånade.
7. Kristus.
8. Utplånad.